

R.XVIII. 5. no. 113.

21794

DISPUTATIO THEOLOGICA
De Matrimonio

& cognatis materijs,
Bellarmini de Conjugio libris
opposita,

Quam
D E O D U C E E T A U S P I C E

In inclyta Academiâ Lipsiensi

S U B P RÆS I D I O

Reverendi Clarissimi atq; Excellentissimi
Dn. HEINRICI HÖPFNERI,
ss. Theol. Doct. & Professoris publici,

Publicè ventilandam ad diem 25. 30
May Aprilis proponit

M. IOHANNES MICRÆLIUS
Cuslinensis Pomeranus, Respondens.

L I P S I Æ
Typis JOHANNES Glück exscripsit,
Sumtibus hæredum Thomæ Schureri,

A N N O M. D C. XXIIIL

8.

THESES I.

Mpurum illum & impro-
bum Spiritum inter sancta Jehovae ope-
ra sua inde sinenter etiam spargere Ziza-
nia, variae ejus machinationes testantur,
quibus id Vitæ genus sceleratè infestat,
quod à DEO in Paradiſo solenniter est in-
stitutum, sub exordio N. T. à Christo lu-
culenter cohonestatum; in quo S. Paires inculpatè vixerunt;
adoranda mysteria Apostoli quæsierunt. Sanctum dico Conju-
gium quod atroci scelere nunquam non conspurcare annis est.

II. Hinc non tantum alios, quibus nefarias pollutiones absq.
flagitio esse persuasit, libidinum flammis in transversum torqueat
& rapit, ut à πηληκότες seipso impudicitia in omnis immundi-
tiæ operationem tradant Eph. 4.19. sicq; corpora sua in semetipſis
fædent & τὰ μὴ καθίκοντα perpetrent Rom. 1.24. & 28, sed & Si-
monianos, Nicolaitas & Carpocratianos horrendâ impulsu
nequitia, ut promiscuâ confusione, & detestandâ fæminis indif-
ferenter utendi turpitudine sese polluerent.

III. Ex quo ipso impulsu Matrimonium tanquam à Sata-
na profectum blasphemarunt Marcion & Saturninus; commen-
titie obtentu sanctimoniae damnarunt Encratitæ & Manichaï;
temerè & violenter solverunt Montanistæ & Priscillianistæ;
quibus similes Tertullianistæ & Hydroparastatæ, non ſolum
cum Catharis & Novatianis secundas, sed & primas nuptias
ex stupro conſtare ſomniarunt; Severiani & Andronici mulie-
rem totam; Viri verò partes ab umbilico inferiores à Diabolo
effe creatas impiè eructarunt; Alij, fæditatem Onan imitati
A 2 detestan-

detestanda patrarunt; Gnostici impudicitia conjugiis execratis pro cultu habuerunt; Origeniani Eunuchismum ferro, alij pharmacis narcoticis accersivunt: ne quid dicam de Cynicis virecundia terminos improbissime moventibus; Cataphrygi bus incestus probantibus, aut Turcis & Anabaptistis Polygamiam postliminiò introducentibus.

IV. His omnibus Romani sese adjunxerunt Pontifices, qui doctrinis Dæmoniorum nubere prohibentium attendentes, 1. Tim. 4. 3. quamvis Matrimonium pro Sacramento alias venditent, spurcitiam tamen & pollutionem & pietatis impedimentum illud nominant, à quo Ordo Ecclesiasticus sit arcendus, cui cælibatus simpliciter, ipse etiam Clericorum Concubinatus longè preferendus. Hinc Lupanaria tolerant, & tēlē πορνεία (opus sane magnâ meretrice dignum) ex capturis prostitutuarum quæstum faciunt: ob votum simplex, constituendum matrimonium in iis etiam, qui se non continent, impediunt; solenne autem si sit votum, contractum dirimunt conjugium; & his adhuc longè plures circa hunc articulum fovent erroris.

V. Hæc ergo zizania verbi divini falce demeremus, & quanta sit conjugij dignitas, quantus eidem honor debeat, e sacris literis videbimus.

VI. Conjugium est individua unus maris & unius fœminæ legitimè consentientium in unam carnem, ad sobolis procreationem & adjutorium mutuum, divinitus facta Societas.

VII. Societas Generis tenet locum, eaqz inseparabilis, ut quæ multò arctior est quam Parentum & Librorum, cum Homo Patrem & Matrem relinquat, & uxori adhæreat Gen. 2. 24. Matth. 19. 6. 1. Cor. 7. 39. Unde & ωγετηλησι seu agglutinatio-

natio ex Marc. 10,7. Ephes. 5, 31. dicitur, quod qui daos sunt per
eam una fiant caro.

VIII. Hic statim litem nobis Pontificij movent, qui Con-
jugium per Sacramentum N. T. disiunt, & cum illud ei no-
men cum Apologia VViteb. Confess. generale quodam respe-
ctu libenter tribuimus, regerunt, Conjugium præter con-
tractum viri & fœminæ civilem ad propagandam & edu-
candam sobolem institutum, esse Sacramentum propriè-
tate dictum, in quo 1. Symbolum seu signum Rei Sacrae sit ex-
ternum, cui 2. annexa sit promissio justificantis gratiae, idq.
3. ex institutione divina, qua quatenus naturam & vim Sa-
cramenti civili huic contractui contulit, in N. T. exordio pri-
mum cœperit.

IX. Hoc suum dogma, Bellarmino interprete, probare co-
nantur 1. ex Eph. 5, 32. ubi Matrimonium dicitur μυστηριον
seu Sacramentum, in quo Vir & fœmina unione animorum spi-
rituali unionem Christi & Ecclesiæ spiritualem significant, & ob
id gratiam accipiant. 2. ex I. Tim. 2, 14. ubi in Matrimonio
fides, dilectio, sanctificatio & sobrietas accipi dicatur. 3. ex
I. Cor. 7, 7. & I. Thessal. 4, 3. ubi Matrimonium appellatur Do-
num, in quo tanquam in Sacramento Sanctificatio conferatur.
4. ex Patribus. 5. ex rationibus, à matrimonii indissolubilita-
te, fine & Ceremoniis desumptis.

X. Verum quam infirmæ hæ sint ratiuncule, quamq. in-
congruè adeas probandas Scriptura dicta distorta sint, ex ipsa
Bellarmini inspectione statim patibit. Etenim si Redemptio, Vo-
catio gentium, Evangelium, Iniquitas & res mulae aliæ myste-
ria dicuntur Eph. 3, 9. I. Tim. 3, 16. 2. Thess. 2, 7. Si Conjugium
Adæ & Evæ in V. T. Coniunctio item Corporis cum Capite,
Christi cum Ecclesiâ conjunctionem representat; Si denique

Evangelij prædicatio, ejus professio, eleemosyna & alia multa
gratiae habent promissionem; & ex his tamen omnino omnibus
nullum est Sacramentum, quis ob eas causas Matrimonium fieri
Sacramentū arbitrabitur, ob quas res aliæ Sacramentū non fiunt?

XI. Habeat ergo illud gratiae promissionem, ea tamen non est
Sacramentalis, non inquam est justificans, nec salutē, aut offerens
aut obsignans: Sit licet Donum Dei; non tamen est Reconcilia-
tionis Donum, nec magis quam Virginitas, quæ quoq; i. Cor. 7, 7.
donum dicitur, pro Sacramento habendum. Vivant tandem &
permaneant fideles conjuges in fide, dilectione & ceteris Chri-
stiano homine dignis virtutibus, eam tamen gratiam per ma-
trimonium, nequaquam acceperunt, quā multi in matrimonio
vero viventes destituuntur.

XII. Nostrum esto argumentum: Quod 1. statim in ini-
cio, non autem primum in N. T. est institutum. 2. elemento
externo. 3. verbo mandati, per quod fiat Sacramentum. 4. &
promissione gratiae Sacramentalis destituitur. 5. toti Ecclesie se-
cundum Pontificios non est commune. 6. apud infideles ce-
lebratur. 7. ad efficiendam & promovendam salutem per se
mihil confert 8. Spiritus Sancti presentiam gratosam quam in
copula carnali negant Pontificij, contestatur, illud pro Sacra-
mento N. T. propriè dicto à Pontificiis non est venditandum.
Conjugium statim in initio, &c. E.

XIII. Causa efficiens primaria seu Autor Conjugij est
ipse Deus qui Sanctum & honorabilem hunc statum instituit &
ordinavit, Gen. 1, 28. c. 2, 18. Postquam enim de muliere condendā,
absq; quo adjutorio solum esse hominem non esse bonum judica-
vit, secum deliberaasset, eamq; deinde ex dormientis Adæ costa
adificasset, ad Virum, ut primus Paranyphus, fæminam ad-
duxit, & utroq; benedictione præmissâ copulavit: & cum po-
tē

Rea tristis lapsus accederet, ab quem Proteplasti ex Paradiso expellebantur, prout omnis confusionis osor est, ita ordinem hunc iterum iterumq; ante & post Diluvium confirmavit, in N. T. per Christum restauravit & usq; in seculi finem conservabit, pioq; conjugio suâ benedictione & variis donis, ut semper adfuit, ita perpetuò aderit, Genes. 9, 1. & 7. Psal. 127. & 128.

XIV. Quia autem Conjugium est arctissima, voluntaria tamen & libera vita societas, necesse omnino est ad eam contrahendam contensus ineuntium legitimus accedat, qui quamvis ab aliquibus Forma, ab aliquibus Materia Matrimonij statuatur, revera tamen ejus est Efficiens, & definitur Libera & Legitima Voluntatis à sano atq; integro judicio profecta approbatio; quæ quoniam est Legitima, legum veneratur prescriptiones, & prærequisit parentum consensum atq; autoritatem; quoniam sani & integri judicij, excludit errorum personæ & qualitatis, dolum, furorem, ebrietatem, quoniam deniq; libera, abesse jubet violentiam, minas, quæq; alijs justum meum incutiunt.

XV. Peccant ergo Parentes, qui liberum illum Liberorum consensum vel interturbant, vel omnino tollant, dum eos aut impuberis despondent, aut invitatos ad matrimonia cogunt, id quod ipsa dursus est servitute, illi perpetuò cohabitare, à quo ideo abhorres pectore, unde, sicut omne necessarium triste est, non facile aliqualem saltem speras commoditatem, sed perpetuam solitudinem, excruciantem zelotypiam, querelarum contextum experiaris. Exempla ergo veneranda Paires illi aut inconsiderati aut austeri sumant ex Gen. 24, 57. c. 28, 2.

XVI. Peccant identidem Liberi, si Parentum negligunt consensum, in quorum sunt potestate. Etenim Civilis & Naturalis

suralis suaderatio, ut iussus Parentis praecedat. Unde Esaniss.
cam eorum execramur in dolem, qui uxore ductâ amaritudi-
nem parentum Spiritui concitans, Genes. 26, 35. Jus namq; elo-
candorum liberorum illi habent I. Cor. 7, 36. & 38. Exod. 22, 16.
Jerem. 29, 6. quod qui infringit, ordinem divinitus prescriptum
peccundat & filialem mecum, quem parentibus debebas in scele-
ratam convertit inobedientiam, quæ quo loco habenda sit, in-
signiter ostenditur, Num. 30, v. 4. ubi ne Deo quia ē facta promissio
seu votū, contradicente patre, ratū esse dicitur. qui ergo renuente
patre, promissio homini facta rata esse poterit? Confer Ex. 22, 17.

XVII. Viderint itaq; Pontificij de his suis axiomatibus: A-
nathemate damnari, qui clandestina matrimonia à filiis-
familias sine consensu contracta affirmant irrita esse: In-
ter Raptorem & Raptam esse ratum Matrimonium: So-
lum Filiorum consensum ad matrimonium firmum ac ra-
tum efficiendum sufficere. Conc. Trid. sess. 24. in descr. de
reform. matr. c. 1. & 6. Bellarm. l. de Matr. Sacr. c. 19. Nam
quod clamitant de Honestate requiri Parentum consensum, non
de necessitate, fundamento caret Scriptura: Quod si enim pri-
morum Parentum respicerent Conjugium, qui non suo sed DEI
tanquam Parentis Luc. 3, 38. arbitrio stererunt; si divina man-
data meditarentur Exod. 20, 12. Coloss. 3, 20. parentibus esse natu-
rā obediendū; Si deniq; exempla intuerentur Gen. 21, 21. 24, 3.
29, 19. Jud. 14, 3. sanius fortè loquerentur.

XVIII. Et quomodo ratum & firmum sit Conjugium, quod
divina institutioni & legibus non est conforme? Distinguas
ergo licet Bellarminus inter ratum & Deo gratum; inter ve-
rum & laudabile Matrimonium; nos tamen sancte asserimus,
Matrimonia citra parentum consensum inita esse contractus
divinâ lege prohibitos, imò & Juri Naturali & civili contrarios,
ac proinde nec rata nec vera dici posse.

19. Ne

XIX. Ne tamen nihil agant Pontificij, producunt exempla Esavi, Jacobi & Tobie, Jus item Canonicum & Ratiunculas. Sed 1. quantum exemplis dandum leges monstrant. Proinde Jesuitæ Esavi exemplo superbiant; nos legibus steterimus, quas ipsas tantum abest ut spreverint Jacobus & Tobias, ut potius contrarium oculariter ostendi possit Gen. 28, 2. Tob. 11, 18. c. 4. 13. juxta textum grecum. 2. Jus Canonicum, quod artus aetate continere, novum non est, alicubi necessitatem consensus paterni perspicue demonstrat. 3. In rationibus suis ita enomimer peccant Jesuitæ, ut Filium sui Juris non minus esse, quam Parentem in his, que ad vita statum pertinent, afferant; matrimonium contrahendum impedientia & contractum dirimentia confundant, & deniq; Jus patriæ potestatis & ejus exercitium non distinguant.

XX. Sonorâ interim voce protestamur, speciales quosdam dari casus in quibus ratione circumstantiarum habitâ potestas parentum est vel limitanda vel inhibenda. Ideoq; si qui parentes consentire nequeant, ut furiosi & dementes; quidam nolunt, ut Duri & Avari, quorum loco Magistratus legitimè interpellatus matrimonij ineundi potestatem Liberis facere potest: quidam tandem per alias causas excluduntur, ut ab hostibus capiti & procul profecti, Conjugium poterit honestè iniri, ut ejusmodi parentibus nulla fiat injuria: Consensus enim patris est habendus, sed si ipse habetur pater.

XXI. Ex dictis facilè liquet, quid de Matri, Tutoris, Avorum & Cognatorum consensu sit statuendum. Cum enim sub nomine parentum in Scripturâ illi omnes comprehendantur, omnium eorum consensus gradibus tamen debito modo observatis, requiritur. Facile etiam intelligitur quid de emancipatis vel

B

major-

maiores nibus respondendum sit liberis, quibus quamvis Leges Ci-
viles in foro Judiciali seu Politico absq; Patris consensu ducere
uxorem concedunt, quo Jure, Arniseus c.3. de Jur. Connub. f. 10.
§. 8. & l. 1. de Rep. c. 4. sc. et 7. §. 9. ostendit: Ius tamen divinum
in foro pænitentiali seu Conscientia, Naturale etiam, perpe-
tuum ab omnibus liberis honorem citra ullam aliquam exce-
ptionem exigit.

XXII. Materia, aut, si mavis, Subjectum Matrimonij
est unus mas & una fœmina legitimè consentientes & ad matri-
monium habiles. Unus dico mas & una fœmina ex Gen. 1, 24.
Matth. 19, 4. 1. Cor. 7, 2. ut inter Christianos excludam Polyga-
miam, Concubinatū, Pellicatum, Sodomiam Rom. 1, 27. Bestiali-
tatem Levit. 18, 23. Laconicam mulierum permutationem. Di-
co, Legitimè consentientes, ut excludam, qui jam propin-
quiore Consanguinitatis vel affinitatis vinculo sunt coniuncti,
quig; nimium dispares sunt. Dico tandem, ad Conjugium
habiles, ut impuberes, frigidos, castratos, leprosos excipiam.
Quæ omnia ut melius intelligantur, incipio à Polygamia, quæ
Matrimonij unitati opponitur.

XXIII. Hanc Bellarminus in successivam & simultaneam,
disspectit, sed male; Nam omnis Polygamia, nisi accedat divi-
na dispensatio, cuius vestigium videtur Deut. 25, 5. Luc. 20, 28.
Confer Deut. 21, 15. illicita fit & culpabilis; quam autem no-
minat Successivam, licita est & Conjugij definitionem meretur,
rectiusq; Deuterogamia vel Heterogamia appellari potest, cùm in
Viduos & Viduas cedat, quibus matrimonium inire fas esse pa-
ret ex Ezech. 44, 22. 1. Cor. 7, 9. & 39. 1. Timoth. 5, 14. Rom. 7, 1.
Gen. 25, 1. Ruth. 4, 11.

XXIV. Cur ergo cum Catharis nonnulli Patres Iteratas
nuptias sint abominari, iisdemq; Pontificij inveniantur iniquo-
res,

res, ut qui Adulteros potius & Fornicatores ad sacros admit-
sunt ordines, quam quia ad secunda vota transferunt; benedi-
ctionem item Ecclesiasticam Deuterogamis denegant, evidentes
dari rationes nequeunt: Si enim conceduntur Laicis & per
se sunt honesta, cur arcent ab iis Clericos? Si prohiben-
tur Clericis & per se sunt turpes, cur permittuntur
Laicis?

XXV. De Polygamia simultaneâ aliares est quam qui-
dem Anabaptistæ superiori seculo in Ecclesia scenam reducere sunt
conati, atamen nequaquam Luthero Magistro, quod calumnia-
tur Jesuita, verum suâ malitia & affectata usi inscitiâ. Qui
si primi Conjugij institutionem Gen. 2, 22. respicerent, ad quam
ipsam Christus nos revocavit, Matth. 19, 4. Marc. 10, 7. Si
Apostolum audirent, Rom. 7, 3. 1. Corinth. 7, 2. & 4. 1. Tim. 3, 2.
Tit. 1, 7. Si ipsum Jus naturale, saniorum etiam gentium te-
stimonia, & leges Magistratum honestas que propter conscientiam
violande non sunt, Rom. 13, 1. evolverent. Si deniq;
Polygamie originem atq; incommoda inde progerminantia con-
siderarent, scipios statim & secum Turcas, oinnesq; alios popu-
los abominarentur, qui contra interdictum divinum sive libi-
dinis ergo, sive Patres V. T. imitabundi plures ducunt uxores.

XXVI. Nam etsi illi in V. T. Polygami fuerunt, tamen ex-
empla ista extraordinaria, quæ alij dispensationi, alij tolerantiae
divine tribuunt, institutioni primæve conjugij nequaquam pre-
scribere novimus. Vide Chemnitium parte 2. Exam. Conc. Trid.
de Matrimon. c. 2.

XXVII. Praeterea illicita est & abominabilis Mulie-
rum permutatio, itemq; Pellicatus, quando vel uxor ut merx
aliis utenda prostituitur, aut ut usuraria scortatione sceleranda
exponitur; vel præter uxorem alia ad commixtionem corporis,

absq; tamen vinculo matrimoniali aut solennitate nuptiali asci-
scitur: quæ certè omnia non tam verbis, quam suppliciis ve-
niunt refutandas.

XXVIII. Concubinatus quoq; quo loco habendus sit, iam
liqueat, in quem tamen Romanenses proniore, quam in Clerico-
rum Conjugium, sunt animo: Hinc Concubinas unam post al-
teram Ecclesiasticos alere & ita cum multis consuesse permit-
tunt. Ad quod tamen palliandum ne adducant Patres V. T.
quorum Concubinæ revera erant uxores, licet secundariae Gen.
16,3. nec allegant Jus Romanorum veterum, quorum Concubi-
nae aut meretrices erant, aut inferiori loco natæ, & ita dignita-
te, quæ Matres familiæ illis fecit, destitutæ, in ceteris tamen
pares Conjugibus: nec demum Jus proferant Canonicum, quod
si Concubinas approbat, illas, censentibus nonnullis, intelligit
uxores, quæ solenniter non fuerunt ductæ, licet mutuus in ma-
trimonium consensu intercesserit. Verbo igitur ut dicam: Con-
cubinatus, quem hodiè permittunt Pontificij, aut scorta-
tio est aut Adulterium, quorum scelerum poenas, vide 1. Co-
rinth. 6,9. Gal. 5,19. Eph. 5,5. Hebr. 13,4.

XXIX. Porrò requisitum est in Matrimonium contractu-
ris, ut vinculo consanguinitatis vel affinitatis, quod matrimo-
nium impedit, antea non sint devincti. De Consanguinitate
ergo prius dicendum, quæ inter eos est, qui ab uno communi pa-
rente orti, sanguinis necessitudine junguntur & gradibus atq;
lineis discernuntur. Linea autem est Series Graduum, eaq;
vel recta inter Ascendentes & Descendentes, vel Collateralis si-
vet transversa, quæ à stipe ad duo latera aut aequaliter aut in-
equaliter se diffundit. Gradus vero est Series generationum,
sive ut alij definiunt, Distantia personarum singulis generationi-
bus propagatarum.

30. Gra...

XXX. Graduum Supputatio alia Juris est Civilis, alia Canonicis: Jus Civile tradit Regulam; Personam generatam adiicere gradum, & propterea quot sunt generationes, tot esse gradus, ideoq; non solum in linea recta tot numerat gradus, quot invenit generationes, sed etiam in linea transversali in utroq; latere, ut per stipitem transeat, gradus per generationes numerat: & sic e.g. quia inter Rebeccam & Isaacum quinq; deprehendit generationes, quinto eos gradu distare pronunciatur.

XXXI. Jus Canonicum in linea recta cum Jure Civili consentit quidem, sed 1. in linea collaterali æquali tot gradibus inter se personas distare docet, quot à stipite utraque distet, ideoq; quos sexto gradu Jus Civile distare ait, inter eos Canonicum Jus tertium saltem agnoscit. 2. in linea autem inæquali tot gradibus inter se distare personas censet, quot gradibus distet à stipite persona remotior, ideoq; Isaac & Rebecca hoc modo tertio distabunt gradu.

XXXII. Sicut autem Supputatio Civilis in Successionibus, Tutelis, & Hæreditatibus locum habet, ita in causis matrimonialibus Canonica merito est preferenda, quippe quæ non considerat, quantum persona una distet ab altera, sed quantum à communi stipite, propter cuius vel propinquitatem vel distantiam Conjugia aut prohibita sunt aut permissa. Vide Conradum Maurerum in tit. 10. de nupt. §. inter eas quoq;.

XXXIII. Gradus jam prohibitos quod attinet, Jus divinum ex Lev. 18. & 20. imprimis audiamus: unde 1. colligitur, in linea recta matrimonia in infinitum esse prohibita. 2. in linea collaterali, quoties alter Consanguineorum unico saltem gradu à communi distat parente, conjugium non posse contrahiri. Sic igitur nec Pater filiam aut Avus neptem

ducat: nec mater filio aut avia nepoti nubat: nec frater cum so-
tore, nec patruus cum illa, que ex fratre vel neptis vel proneptis
est, nuptias contrahat.

XXXIV. Idem sanciunt **Leges Civiles**, nuptias cum filia-
bus, sororibus, aut fratribus & sororis filiabus contrahendas non esse:
Imò si per adoptionem propinquitas legitimè contrahatur, pro-
hibent, ne eam, quæ tibi per adoptionem filia vel neptis vel soror
esse cœperit, ducas uxorem. Cum autem maximâ ex parte
adoptio hozie sit abolita, nec in divinis Prohibitionum Legi-
bus ulla fiat ejus mentio, cùmq; per eam nulla contrahatur
Carnis propinquitas, huic Civili sanctiani parere tenentur iij
saltē, qui in Romano sunt imperio, ut honestatis publicæ ergo
debita Magistratui afferatur obedientia. Neg, tamen Impedimen-
tum illud, tēu vocat Bellarminus, ad Matrimonij Contracti dis-
solutionem extendi debet.

XXXV. In Jure Canonico, in quo Papa singularitatem
quandam affectavit, extenditur prohibito usque ad septimum
olim, hodiè autem ad quartum gradum, cum Lex divina non
progrediatur ultra secundum, ita tamen ut Pontifex non solum
in quario, sed etiam in secundo lineæ inæqualis gradu divini-
tus prohibito, si tamen auro gratiam & indulgentiam hanc
emeris, dispensare possit. Sed exsto fastus Antichristianus cum
hoc pecuniarum aucupio: Licet enim à Christiano Magistra-
tu prohibitionem tertij gradus tam æqualis quam inæqualis li-
neæ, ad majorem sanguinis reverentiam tuendam, & q. val-
lum & sepimentum aliquod divina prohibitioni addendum,
fieri posse concedamus, Supercilium tamen Papale non imitamur,
cum magnum discrimen inter prohibitiones Legis divinae & Ju-
ris Municipalis agnoscamus.

XXXVI. Addunt deniq; Canones Pontificij aliam Cogna-
tionem

tionem, quam vocant Spiritualem, inter Baptisatos, Patri-
nos s. Susceptores & Baptisantes, qui nec invicem, nec eorum
parentes filij & uxores conjugali copula alter alteri conjungi
possint; in quo tamen Concilium Tridentinum dispensationis
cujusdam mitigatione uti voluit. Sed perperam matrimonio
Impedimentum non necessarium injicitur, cuius ut supremus no-
moheta non meminit, ita ipsum omni ratione caret: Cum enim
Susceptor officium Christiana charitatis peragat, quomodo id
ei nocere poterit?

XXXVII. Devenimus ad Affinitatem, quae est quoddam q.
Consanguinitatis simulachrum, cum Conjugis unius Consanguini-
nei alteri Conjugi (non autem ejus consanguineis, propriè lo-
quendo) affines fiunt. Nam et si vulgo tria affinitatis genera
constituuntur, quorum primum una, alterum duabus, tertium
tribus medianibus personis contrahitur; quia tamen duo poste-
riora negant affinitatem propriè conciliant, negant nuptias impedire,
de primo saltem genere sumus solliciti.

XXXVIII. Ubi Regula valet?: Quoq; Cognitionis gra-
du marito Consanguinei ejus junguntur, toto gradu affini-
tatis junguntur quoq; ipsius uxori & contra: Nam gradus
quoq; secundum quandam analogiam in affinitate facimus, co-
demq; quo in Consanguinitate, modo numeramus. Quibus ergo
Consanguineis matrimonio jungi interdictum est, iisdem cum
alterius Conjuge jungi est quoq; interdictum. h. e. Qui gradus
prohibiti sunt in Consanguinitate, intelliguntur etiam
prohibiti in affinitate.

XXXIX. Iccirco sicut Jure divino inter parentes & liberos,
interq; Consanguineos primo, & lineæ inqualis secundo gradu dis-
stantes prohibentur nuptiae: ita & inter affines, qui sibi sunt
parentes & liberorum loco, interq; eos, qui primo & se-
condo affinitatis gradu junguntur, perpetua est prohibitio.

Ux. 1

Uxorē ergo patris, patrī, filij & fratrī; Uxorī matrem, filiam,
& sororē; Privigni item & privignā filiam ducere nefas est.
Quinimō, sicut Jure municipalicantum est, ne nuptiae in tertio
Consanguinitatis gradu celebrentur, ita eodem Jure, qui in ter-
tio affinitatis gradu sunt, Conjuges fieri prohibentur.

XL. Antequam hinc pedem movemus, occurrit Bellarmi-
nus, & cum nos prohibitiones supra dictas non ad personas tan-
tum expressè in Lege Mosaicā nominatas, sed ad gradus quoque
pertinere, nec ad populum duntaxat Iudaicum, sed omnes omni-
nō homines spectare affirmamus, contrarium cap. 24. & 27. Sta-
tuit, tūm quod gradus ultra personās nominatim expressas
non sint extendendi, tūm quod prohibitiones Mosaicæ nō
sint omnes de Jure Naturæ, sed aliquæ ad Leges Forenses spe-
ciant, in quibus Pontifici Romano dispensare liceat.

XLI. Verum ut de posteriori saltem dicam, militant pro no-
bis rationes fidelissimæ, quod 1. Leges illæ Levit. 18. & Iudeos
& Gentes obligant, ut propriæ carum transgressionem indiscre-
tim puniantur v. 24. & 26. Lev. 20, 23. 2. à Prophetis inter mo-
rales refertuntur Ezech. 22, 10. Amos 2, 7. 3. in N. T. repetuntur
Marc. 6, 19. 1. Cor. 5, 1. & 4. Conclusionē ista generali munun-
tur, quod Homo eas observans in iis vivet Levit. 18, 5. Matth. 19,
17. Luc. 10, 28. Gal. 3, 12.

XLII. Regerit quidem nonnulla Jesuita, & quidem magno
conamine, sed quæ veritatis luci nebulae suffundere nequeunt.
Quod enim diversas pœnas transgressoribus præconstitutas og-
gerit, quomodo statim ipsum Jus inde diversum esse probabit?
Quod exempla eorum allegat, qui in prohibitis gradibus matri-
monium contraxerunt, quomodo inde Leges, quas transgressi illi
dicuntur, non naturales demonstrabit? Autanne potius exempla
illa obscurationem Legis naturæ arguunt, quam ipse Legi quic-
quam prejudicant?

43. Non

XLIII. Non itaq; Jacobum duas sorores ducentem adducat, aut si adducit, prohibitionem talis Conjugii non esse naturae Juris contra se met ipsum statuat: Nec Judam proponat, qui filio secundogenito uxorem defuncti primogeniti dedit: Tantum enim abest ut peccarit contra Levit. 18. ut potius secundum tenorem Legis Deut. 25, 5. fecerit, quæ planè est specialis solos Judeos V. T. concernens: Neg. Amrami & Jochabed, Nepotis videlicet ac Amit& conjugium afferat, cum iuxta phrasin Scripturæ illud inter patruelos fuisse demonstrari possit: Nec ultimo Abramum cum Sarai alleget, in quo exemplo cum sit aliqua obscuritas, non debet ea claram perspicue Regulae lucem obfuscare aut extingue.

XLIIV. Hæremus hactenus in Matrimonij Subjecto, quod diximus unum marem & unam fæminam legitime consentientes & ad conjugium habiles: Qui igitur non possint propter nimiam consanguinitatem vel affinitatem legitime consentire, diximus: Sequitur, de iis qui non possint propter nimiam disparitatem in arctum illud Matrimonij vinculum consentire: & quamvis sciamus h̄ic allegari matrimonium inter Juvenem & Vetulam aut Decrepitum & Juvenculum; item inter Personam Liberam ac Servam; in hoc tamen casu præcipuum de Conjugio inter Fidelem & Infidelem esse questionem arbitramur.

XLIV. Tutissimum sanè esse, ut inter similes nuptia concilientur, manifestum est, & proinde male agere, qui annoso & capulari Seni floridam & vegetam etatulam, Servulo ignobili nobilem & teneram Virginem, & in primis indignum facinus patrant, qui Incredulo Turcæ aut reprobo Judæo puellam Christianam per SS. Baptismatis lavacrum Christo insertam despont & copulant. Interim tamen inter Conjugium contractum & contrahendum semper distinguendum esse meminerimus: Nec enim ex paganis nec ex Arianis aut iis similibus hereticis (nisi præsen-

issima videris Conversionis signa) Conjugem tibi queritò Ex. 34,
16. 2. Cor. 6, 14. Deut. 7, 3. Jos. 23, 13. alias ut Apclata punieris, l.
ne quis C. de Jud. Si tamen jam cum ijsmodi hominibus matri-
monium consummasti, solvere illud nolito: Neq; enim infide-
litas neq; hæreses substantialia Matrimonij evertit, aut
cum naturâ ejus per se pugnat, id quod contra P. Marty-
rem, Zanchium &c. notetur.

X L V I. Defendimus ergo in hoc casu 1. Quod nuptiæ
fidelis cum infideli ratæ & firmæ atque ita veræ sint.
2. Quod mos Christianorum non sufficiat ad irritas eas
reddendas. 3. Quod inter homines infideles & paga-
nos extra Ecclesiam etiam verum & ratum sit Conju-
gium.

X L V I I. Supersunt in Subjecto Matrimonij considerandi,
qui non sint habiles, & quæ Impedimenta dentur Matri-
monium contrahendum prohibentia, quorum 1. Statuitur
Impubertas seu atatis immaturitas, propter quam Impuberis
ob consensu defectum & facultatis generatricis carentiam Con-
jugii capaces non sunt. 2. extrema fatuitas, ac furor perpetuus.
3. Impotentia seu ad usum Conjugale inhabilitas, quâ laborant
Eunuchi, spadones, 4. Morbi incurabiles & contagiosi, qualibus
laborant Leprosi & Epileptici. 5. Crimen adulterij precedentis,
de quo vide Menz. in l. de Conj. f. 168. Gerh. tom. 7. f. 566. Tarn. l. 1.
de Conj. c. 49. 6. Addum Pontificij Votum Continentia & 7.
Ordinem Ecclesiasticum ; de quibus quid sentiendum, infra
patescit.

X L V I I I. Forma Conjugij ab aliquibus statuitur celebritas
seu Solennitas nuptiarum ; ab aliquibus Deductio ad Domum ; ab
aliis Benedictio Ecclesiastica ; à Bellarmino Verba consensum ex-
primentia : qui tamen nescio qua agatur vertigine, cum iam ver-
ba consensus, quatenus determinantur, pro materia, jam eadem,
quales

quatenus determinant, pro Forma Conjugij habeat: jam Conju-
gium ut contrahendum consideret & sic vel personas contrahentes
vel verba prout determinantur, Materiam dici posse: Jam ut cō-
tractum accipiat, & sic externam Conjugum conjunctionē Christi
& Ecclesiae unionem repräsentantem iterum esse Materiam, utro-
biq; autem verba consensum experientia Forma locum obtinere.
Quæ tumultuarie causarum confusiones apertissimè ostendunt,
quo loco hæc Jesuita Disputatio sit habenda.

XLI X. Nos formam Conjugij essentialē non agnoscimus, nisi
Ipsam legitimā & indissolubilem Maris & fœminæ in unā
carnem conjunctionem, quæ oritur ex mutuo utriusq; partis
consensu. & 1. promittitur in Sponsalibus 2. in Nuptiis solennibus
confirmatur. & benedictione consecratur 3. in toto conjugali &
maritali congressu consummatur.

L. Sponsalia nihil aliud sunt quam inter eos, qui legitimè
consent iunt mentio & re promissio futurarum nupiarum. Quia
autem consensus ille sponsalitus vel purè vel sub conditione; vel
publicè, vel clandestīne, vel jurato vel injurato, vel etiam sub
nonnullis aliis differentiis datur, hinc variae sponsaliorum distin-
ctiones subordiuntur.

L I. Sic 1. aliqua Sponsalia sunt pura, aliqua conditionata;
Illa habentur Gen. 24, 49. Tob. 7. Hac Gen. 29, 18. Ruth 3, 13. 1 Sam.
18, 25. Sicut a. ex sponsalibus simpliciter contractis efficax nascitur
obligatio, ita quoq; in sponsalibus conditionatis stante conditione
honestā, ipsa sunt rata; deficiente, ipsa sunt irrita, nisi copula car-
nalis subsecuta fuerit; tunc enim qui in copulam consensit, à con-
ditione recessit. Imò si turpis conditio contra matrimonij hone-
statem pugnans est adjecta, pro nullis ipsa habentur sponsalia:
Sin autem turpis quidem est conditio, sed cum substantia, ma-
trimonij non pugnat, in favorem Conjugij pro non adjecta ha-
betur. Beust, part. 1. de Sponsal. c. 18.

LII. 2. Sponsalia vel sunt de futuro, vel de præsenti.
Hanc quidem distinctionem, prout eam Canonistæ conceperunt,
Jus Civile ignorat, cui omnia Sponsalia sunt de futuro. Nostri
autem Theologи retinent, non tamen sensu Canonistarum, qui
eam in solo temporis Grammatici & verborum Accipio, & Ac-
cipiam, fundant discrimine: verum ita, ut per Sponsalia de fu-
turo intelligant Conditionalia, ad qua referantur Impuberum
desponsationes & tractatus Sponsaliorum præparatorij, eorun-
denq; promissiones. Per Sponsalia autem de præsenti ipsum ma-
trimonium indigit inchoatum seu initiatum, postmodum
per nuprias solennes & carnalem conjunctionem consummandū:
quod dum asserimus, non negamus interim, omnia Sponsalia et-
iam ea qua de præsenti dicuntur, quia sunt Conjugij promissio,
strictè loquendo esse de futuro, ut tamen sint & maneant inchoa-
tum matrimonium, & quidem eodem jure, quo Sponsus pro Ma-
rito, pro Uxore Sponsa habetur.

LIII. 3. Sponsalia alia sunt publica, qua in præsentia ho-
nestorum testium cum eorum, in quorum potestate contrahentes
sunt, consensu instituuntur: alia Clandestina, qua nullis adhibi-
tis testibus, vel insciis saltē & inconsulis, invitisq; parentibus
contrahuntur, idq; aut simpliciter, aut interposito insuper Jurä-
mento: quo in casu frequentata ea quæstio suboritur, quid
sentiendum sit, si parentes Jurata Sponsalia velint annihi-
lare? ubi illa dissolvi posse, aliqui Juramenti religionem ponde-
rantes negant; aliqui Jus parentum venerandum sartum te-
ctum volentes affirmant, in quorum sententiam Lutherus &
pleriq; eunt Theologi.

LIV. Dicendum hic esset 4. de Sponsalibus inter præsentes
& inter absentes. 5. de iis, qua contrahuntur verbis, qua si-
gnis, quaq; scriptis insuper tabulis, arrbisq; utring datis &
conviviis Sponsalitiis confirmantur, sed cum à Practicis illa omnia
melius

melius enucleari possint, pergendum hic est ad Nuptias, in quibus
nexus conjugalis confirmatur & ieccloyia consecratur.

L V. Ritus Nuptiales qui fuerint apud Romanos dicat Scal.
l.3. de re poet. c. 101. Molrad. d. matr. p. 31. Qui apud Gracos & alias
gentes, recenseat Cael. Rhod. L. A. L. 15. c. 15. Qui in V. T. & in Ec-
clesia N. T. primitivâ, enumeret Gerhardus Tom. 7. de Conj. c. 9.
§. 460. Qui adhuc in Ecclesiâ Romano-Catholicâ, indicet Bellar-
minus c. 33, de Matr. Nostræ Ecclesie ut coram suâ facie novorum
Sponsorum in nomine S S. Trinitatis Copulationem, piam de Con-
jugij institutione & dignitate commonefactionem, Sacerdotalem
benedictionem, Convivij etiâ nuptialis celebrationem, & Sponsæ
deductionem fieri volunt, ita ritus Pontificios omnes tanquam
simpliciter necessarios sibi obrudi nolunt.

L VI. Cur enim abominationem Sacrificij Missatrici pro novis
Conjugibus toleraremus? Cur ut maritali annulo ac vittæ di-
versicolori certis preculis benedicatur permitteremus? Quin po-
sius libertatem Christianam in Adiaphoris retinemus, secundum
quam etiâ, ut omnia in Ecclesia κατὰ τὰς ἐκκλησίας fiant,
coordinamus. Unde legitimam quoq; observationē certi temporis
in nuptiis celebrandis, absq; tamen opinione cultus & necessita-
tis, ut homines ad devotam festorum solenniorum celebrationem
magis præparentur commendamus.

L VII. Sequitur Nuptias Copula Carnalis & Maritalis
congressus, quo ultimus Conjugio actus imponitur, propter quæ
etiam Conjuges una Caro seu Duo in carne una dicuntur. Etsi
enim per illam Scripturæ phrasin animorum, familiarum, honorū,
liberorum inter Conjuges Coniunctio intelligi possit, imprimis
tamen coniunctio corporum subinnuitur. Addicit enim maritus
corpus suum Conjugi suum etiam Conjunx marito: ideo nec mu-
lier nec vir corporis sui habet potestatem, 1. Cor. 7,3. Si ergo qui
adhaeret in eis, unum cum eo corpus & una caro efficitur,

*1. Cor. 6, 16. multò magis una caro propterea Conjuges efficiuntur,
quando uxori propriae agglutinantur.*

L V I I I. Ob hoc tamen meam non facio illam Disputacionem, quâ quidam Juris Pontificii Canones Copulam conjugalem ad Matrimonii essentiam pertinere ajunt. Rebatè enim responder ab aliis, copulam illam ad usum potius Conjugij referendam esse, cum e.g. inter Josephum & Mariam Thotókōv, inter Adamum & Ewam ante lapsum verum fuerit Conjugium, quamvis neutram Mariti cognoverint. Consummatum est Conjugium inter Conjuges, qui se carnaliter nondum cognoverunt; sed saltē quoad obligationē animorum in unam carnem, nō quoad ipsam conjugalem duorum corporum in carnē unam conjunctionē.

L I X. Hinc liquet de Copula Conjugali non posse dici, ut Ceterus incommoda veterum dicta secuus voluit, quod ex se tam fœda sit & immunda ut sanctificatione Sacramenti, quo sanctificetur, indigeat, quodq; anima hominis per eā ad Inferiora deprimitur, ut minus idoneus sit cœlestia meditari atq; tractare. Nam si peccatum est, quomodo à Deo est? quomodo ἡ κοίτη ἀμιάντος? Licet ergo libidinis quidam fervor post lapsum ad eam accesserit, Piū tamen Conjuges ita eā utuntur, ut rationem habeant Honestatis, Castitatis & Sanitatis.

L X. Fines Conjugij variisunt: Ultimus enim & universalis est Lei qui omnia propter se operatus est Prov. 16, 4. gloria. Proximus est i. sibolis procreatio & ita Oeconomiae, Politiae & Ecclesiæ edificatio. 2. Mutuum in rebus divinis & humanis adjutorium. Typicus est amoris & conjunctionis inter Christum & Ecclesiam præfiguratio Eph. 5. Psal. 45. Ose. 2, 19. Esa. 49, 15. Accessorius & degeneratius est ayyōtus & uitatio scortationis seu libidinis remedium 1. Cor. 7, 2. & 9.

L X I. Hinc patet Castitatem, quam in omnibus Christiano nomine dignis requirit Deus, non in solo cœlibatu esse, nec

Con-

Conjugio eā sed vagis illicitisq; libidinibus opponi debere: Etenim si libidinis remedium est Matrimonium, in ipso utiq; libido non erit: Si in Conjugio est, *πιστις, αγαπη, αγιασμός μετ' σωθροσιώνες.* 1. Tim. 2, 14. & adolescentulae φιλανδροι & φιλότεκνοι temperantes & castae esse possunt, Tit. 2, 5. & demum Conjugium dicitur honorabile & cubile impollutum Hebr. 13, 4. quis negaret in eo esse Castitatem DEO placentem?

LXII. Etsi ergo non inferior, Castitatem Coniugalem instauru integratis fuisse appetitionem sexus ad sexum sine flammis & incendio libidinum purissimam: post lapsum autem eandem pravitate quadam libidinis esse infestam & inquinatam: Tamen ipsum opus meminerimus in hac post lapsu coniugali cohabitatione ab eius ἀταξίᾳ distinguere, iaq; Scripturā prævisā, quæ & ἀνεγέρτια & castitatem coniugibus tribuit 1. Cor. 7. 1. Timoth. 2. Quapropter monendi Conuges pii, ut agnoscant illam in se ἀταξίᾳ, si subinde flammis ardenteribus rapiantur, & ob id vas suū in sanctificatione & honore, non in concupiscentiæ passione possidere enitantur, 1. Thessal. 4, 4. cohabitentq; uxoribus natūrā γνῶστι, 1. Petr. 3, 7. easq; habeant tanquam non habentes, 1. Cor. 7, 29.

LXIII. Ex his quæ dicta sunt quæstio jam nascitur, an ergo simplex Conjugij sit necessitas, quia illud Deum autorem, finesq; tam insignes in Oecon. Polit. & Ecclesiam redundantes habeat. Ubi venenatum, necessarium toti hominum speciei quod est, non statim huic vel illi Individuo necessarium esse, ideoque mandatum Dei Gen. 2, 28. singulos homines ad Conjugium nati exasq; non magis obstringere, quam verba Apostoli 1. Cor. 7, 1. ad Virginitatem.

LXIV. Utrum verò genus vitæ sit amplectendum, qui libet ex sui ipsius probatione dignoscet: Si n. donum Continentia quis in se cognoscit & cōmodius in cælibatu se Deo & Ecclesiæ servi turum.

turum intelligit, si etiam per naturam vel alium casum ad Conjugium inhabilis est Matth. 19, 12. bonum est ei sic manere. Quisquis autem uritur, conjugij remedium & necessitatem sibi imponi statuat. Interea τύρωσις seu ustio illa statim adesse, dicenda non est, cum aliquis calor & scintillantes libidinis igniculi sentiri cœperint: Conatu enim luctâ & temperantiâ fortiter repugnandum; motus pullulantes in Spiritu reprimendi, robur resistentia à Domino petendum: Sic flammæ etiamjam erupturæ feliciter restinguuntur, & unctionis illius, DEO auxiliante, evitabitur periculum; quod si tamen incendium prævalet, præsens adest remedium: Melius est nubere quam uri.

LXV. Castum ergo Cœlibatum & Agamian in iis, qui sese continent, non improbamus, ita tamen ut eam nullibi nec etiam dono continentiae instructis imperari, sed liberam linqui statuamus, ut quilibet vocationem suam & donorum mensuram ponderet, idq; vitæ genus eligat, quod majori cum Ecclesia commodo conjunctum esse animadvertis. Nec enim Conjugium laudantes, cœlibatui suā laudem detrahimus, nec vicissim hunc commendantes, illud contumeliâ afficimus, quod tamen Catholici faciunt, minima opera à Cœlitibus præstata maximis operis Conjugium præponendo, Cœlibatū pro opere supererogationis, per quod supra præceptum DEI aliquid præstetur, venditando & cultum atq; meritum vitæ cœlibi ascribendo: Conjugatos autem immundos & carnales esse ex Rom. 8, 8. scribendo, qui nec D:o placere, nec deprecantes exaudiri possint.

LXVI. Magnificat sanè Apostolus cœlibatum 1. Cor. 7. & quodammodo Conjugio prætulit, sed ut id ficeret, temporum suorum circumstantiâ motus esse deprehenditur: Nam quia 1. maiorem in cœlibatu serviendi Deo oportunitatē invenit v. 32. & 34. 2. pericula persecutionum à cœlibe facilius declinari animadvertis, v. 26. 3. Vitam magis austeram & tranquillioram extra Conju-

Conjugium deprehendit v. 28. ideo Cælibes Conjugatis prætulit non simpliciter tamen, ut patet, verum certo circumstantiarum respectu. Manet interim effatum nostrorum semper verissimum: Ut Petrus conjugatus, ita Paulus cœlebs coram tribunali Dei justificatur: nec habet ille quod jactet de Conjugio, nec hic, quod de Cælibatu: Solus enim sanguis filii Dei, non Conjugium, non cælibatus est propitiatio pro peccatis nostris.

LXVII. Non ergo superbiat adversus conjugatos cœlebs cum humile conjugium melius sit quam superba Virginitas: Imò desinant Pontificii de suo gloriari cælibatu, cum sepe intus flammis continuis ustulentur, extus spurcitie & immundicie comaculentur. Verus enim cœlibatus sanctitas & corporis & spiritus est integra, cuius donum cum sit speciale Matth. 19.11. & in omnes fideles non cadat, indiscretum ab omnibus neq; potest neg, debet expeti.

LXVIII. His de causis votivum perpetuum virginitatis Rego seu laqueum nemo sibi injiciat, cum qui Juvenis contra aculeos carnis fortissimū egit athletam, senex cum Nazianzeno sene ut de se ipse testatur in carm. de reb. suis & de calam. amissuæ, eos, infestissimos experiri & in frigido corpore, jamq; premortuâ carne cum Hieronymo molestissima libidinum incendia persentiscere possit. Ad Eustoch. de custod. virg. Sunt enim aliqui ad cœlibatum quidem idonei, qui ob id rectè faciunt, si in continua continentia pro vocationis sua ratione Deo serviant: Verum cum, quo dicitam Paulus de viduis sui temporis quibusdam annotavit, idem postea incontinentiam sepiùs tentari & uestimentibus ita astuare incipiant, ut nulla nec oratione nec lucta resistere possint, remerariè admodum fecerint, si Conjugium per Virginitatis votum in perpetuum abjurent,

LXIX. Vota in totum non tollimus, sed in iis faciendis caute progreendiendum monemus, ut votum expendamus 1. Deum esse,

D

esse, cui vota fiunt; extra ejus ergo mandatum nihil esse votandum: 2. homines nos esse, Christianos nos esse; qui vovemus: nostras ergo vires primum metiendas & deinde vocationis nostræ rationem habendam, ne vel quod non est nostra facultatis, vel cum vocatione nostra pugnat, stipulemur. 3. illademum vota licita esse, quibus ad gratiarum actionis & pœnitentiæ exercitia manuducamur, quibusdamque qualitatis ad officium nostrum stimulemur.

LXX. *Apage ergo Vota Virginitatis Pontificia*: ut enim DEO abominationi sunt, quod cultus illis novus affingatur, ita in se temeraria sunt & illicita cum ad perversos mores obstringant, & iis obtrudantur etiam, qui vel, quod sub patria potestate sunt vel ob iudicij immaturitatem vovere nequeunt, vel Cælibatui impares sunt, vel deniq; nullum sui experimentum ceperunt. Quid enim manifestius est, quam quod vovendum etiam iis suadeant cælibatum, qui se continent? quod quid est aliud, quam si quis vovere juberetur, quod linguis loquit, vaticinari & miracula edere velit?

LXXI. Præcipitantur adepolt omnes illi votarij, qui Coniugium abiurarunt, in gravissimam animæ & corporis tentationem cum, quodcunq; eos unctionis malum & fornicationis periculum mancat, ad Coniugii remedium aspirare nullo modo queant. Ide nos, ut, si quis post sui probationem in timore Dei Virginitatem semel elegit, temere animum mutari non debere asseveramus: ita si quis inconsiderato Coniugium eiuravit, & iam continere ulterius se nequit, atq; sic circa presentissimo scortationis & pollutionis periculo expositus est; suademus, ut temeritatem suam, quod viribus nondum satis exploratis in cælibatum iuravit, agnoscat, si big; per Christum ignosci petat & in Domino matrimonium contrahat.

LXXII. *Et hinc simul, quid de Sacerdotum vel Cælibatu*

batu vel Conjugio sentiamus patet: Inter enim Clericos ut vo-
cant & Laicos eam non concedimus differentiam, ut istis dene-
gerimus, his solis Coniugium concedamus: Quod ut dilucide simul
& compendiosè pateat, unicâ Conclusione rem totam dabimus
explicitam.

LXXIII. Qui status est 1. Honorabilis in omnibus 2. ab
ipso DEO universo hominum generi institutus & 3. multis mo-
dis exornatus & benedictus. 4. certis etiam legibus divinitus
munitus. 5. à Christo & Apostolis in N. T. approbatus & con-
firmatus. 6. in quo Sancti DEI viri omnibus seculis vixerunt,
cuiq. 7. nihil in est, quo a' per se fidei Christianæ officiat, sed 8. po-
tius ipse pietatis Scholam constituit & 9. Seminarium est Ec-
clesiae & 10. ingentia Reipubl. & privatæ vite præstat com-
moda, ab eo nullus Christianus, quem fecit Deus idoneum,
arceri debet. Sed Coniugium est 1. Honorabile in omni-
bus &c. E.

LXXIV. Hactenus de causis Matrimonij: Dicendum nunc
esset de ejus adjunctis, effectis & contrariis, de officiis item con-
jugum tum utriq. communibus, tum alterius propriis: sed
cum ea aut jam tetigimus quodammodo, aut in angustis his
pagellis explicari non posse intelligimus, pergitus ad illud unum,
quod explicatu contra Adversarios quam maxime est necessa-
rium, An videlicet & quas ob causas vinculum Conjugale
dissolvi queat, tum in sponsalibus, ubi locum invenit Repudium,
tum in consummatis nuptiis, ubi Divortium.

LXXV. Repudium et si pro Divortio ipso nonnunquam su-
matur, à nobis tamen pro Sponsalitij contractus dissolutione, fa-
ctâ non privato alterius partis arbitrio, ut olim consuetudo tulit,
sed publicâ Judicis ordinarij propter justas causas auctoritate,
sumitur. Quæ cause quales sint, hinc intelligi poterit.

D 2 76. Si

LXXXVI. Si Sponsaliorum contractus vel illegitimus fuerit, vel legitime facto aliquid supervenerit, quod eum aut vitiet, aut jure consummari non posse ostendat, jure ille potest dissolvi. Hinc si Judicium sentis & consensus dicitur, ut in Impuberibus, fatuis, furiosis, ebriosis & aliis errore & dolo circumventis & insigniter deceptis; Si item voluntati vis illata fuit, ut consensus nec plenus nec honestus nec liber accesserit, sed minis, iusto metu, aut violentia coactione extortus fuerit, pro irritis censentur sponsalia, quae cum sic contracta probantur. Sic quae personae ob gradum propinquitatis matrimonio jungi prohibentur, illarum sponsalia ipso Jure nulla sunt & proinde dissolvenda. Hoc enim non est dirimere quod Deus conjunxerat, sed potius impedire, quod minus, quod non ritè neq; ex Dei voluntate conjungi cœperat, ulterius progrediatur, dicente Menzino l. de Conj. f. 251.

LXXVII. Si verò sponsalia ab initio quidem rata fuerunt, sed postea vel crima in essentiam matrimonialem impingentia supervenerint, ut Adulterium, Scortatio, Malitiosa Desertio; vel alia accidentia accesserint, propter quæ, si tempore sponsaliorum adfuerint, alterutra pars nunquam in matrimonium consensisset, ut sunt furor, frigiditas, morbi incurabiles & abominabiles, Infamia &c. devolvatur causa ad Ordinarium Judicem, & post maturam & diligentem rei deliberationem, circumstantiis omnibus prudenter examinatis, decernatur Dissolutio.

LXXVIII. Quid autem si Clandestina sponsalia in scis & invitatis parentibus celebrata, imò & jurata, & quoq; carnali copula consummata fuerint? Hic nobis placet eorum processus, qui statuunt sponsalia, quæ parentibus invitatis & in scis fiunt, quia in institutionem ipsius Dei peccant, per se quidem esse peccata & sic de vitijsitate & nullitate eorum constare; Quod si autem postea non dissolvantur, sed sponsi eiusmodi cohabitare jubeantur,

non

non sanc*t*e confirmatur clandestinus ille contractus, (quis enim approbaret peccatum aut istud ratum haberet?) Sed post pœnam arbitriam irrogatam de integrō res quasi inchoatur secundum ordinem divinitus institutum, ut novi conjuges de divina benedictione certi esse, & secum jam statuere possint, divinitus se esse copulatos.

LXXXIX. Quid denique si gemina fuerint contracta sponsalia? De Jure fit infamis, qui bina contrahit sponsalia, docente Beustio p. i. de Sponsal. c. 15. De ipsa autem re respondetur, priora præferri, sed cæteris paribus: nam cedunt priora, si ipsa fuerint clandestina & injurata; posteriora vero publica & jurata; præferuntur iterum si copula accesserit carnalis; ad publica vero sponsalia nondum accesserit benedictio Ecclesiastica.

LXXX. Divortium est Matrimonii consummati, per sententiam ordinarii Judicis, dissolutio, & non tantum a ioro & cohabitatione discessio, ut interim vinculum Conjugii maneat, quod volant Pontifici.

LXXXI. Eorum enim sententia hæc est: Infidelium quidem Matrimonium quo ad vinculum quoq*ue* solubile esse, & ita, ut Coniux fidelis dimittere possit infidelem, etiam si cohabitare velit, contra I. Cor. 7, 12. & 13. Vinculum autem matrimonii inter fideles contracti & consummati (nam ratum at nondum consummatum per ingressum in Religionem solvi posse concedunt contra Matth. 19, 8. 1. Cor. 7, 10. adeo esse insolubile, ut neg_z adulterio, neque malitiosa desertione possit dirimi, adeoq*ue* vivente priore coniuge ad alias aspirare nuptias nequam licere, contra Matth. 19, 9. Matth. 5, 32. 1. Cor. 7, 15. Et parum sane abest, quin ne ipsa quidem morte vinculum matrimoniale dissolvi, sed tantum ad tempus interrumpi somnient, cum & Polygamos vocent, & in ordines sacros, qui defuncta uxore ducunt alteram, non recipiant, contra Rom. 7, 3. 1. Cor. 7, 39. 1. Tim. 5, 14.

LXXXII. Si autem unquam vertiginis Jesuiticæ spiritus variè se distorsit, ut ipsissima filij Dei & Apostolorum verba in alienum raperet sensum, h̄c certè se distorsisse deprehenditur: Cum namq; Christus ait: Quicunq; dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur, & qui dimissam duxerit, mœchatur: ex quibus verbis hoc axioma evidenter exstruitur; Propter solum Adulterium, conjugem Coniux dimittere potest: Bellarminus aut exceptivè ea intelligi docet, & tunc Christum loqui de dimissione solum quoad torum; cum tamen Pharisai quæsierint de dimissione quod vinculum; aut negative, & tunc loqui Christum comparativè, & negare quidem licitam esse dimissionem sine causa fornicationis, sed non dicere, licitam esse, si adsit ea, cum mœchetur quidem, qui dimissâ uxore propter adulterium aliam ducit, sed minus graviter.

LXXXIII. Sic igitur sensu Papistico explicabitur dictum Christi: Minus est peccatum dimittere uxorem propter fornicationem: majus autem, sine eâ; Aut: Dimissio quidem conceditur in causâ fornicationis, sed non potestas ducendi aliam: Mœchari ergo quidem, qui propter fornicationem dimittit uxorem & aliam ducit, sed non dimittendo, verum aliam ducendo; Aut; Qui dimittit uxorem & aliam ducit extra fornicationis casum, bis mœchatur 1. quia facit mœchari dimissam 2. ipse ducendo aliam mœchatur: Qui autem dimittit uxorem propter fornicationem & aliam ducit, semel tantum mœchatur, aliam ducendo; non item dimittendo, quia justa est dimissio. Quid est λεπολογεῖν si hoc non est? Apud autem hunc Proteam multiformem scepticā suā Theologią superbientem: Nobis namq; clarissime literæ insisteremus est; sic nebulae suffundi nunquam nobis poterunt.

LXXXIV. Causam Divortij (pergere enim & concludere cogimur) unicam statuit Christus, Fornicationem nempe seu Adul-

Adulterium. Causæ enim illæ, quas vel Moses propter σκληροκαρδιαν Judæorum admisit, vel alia gentes recensent, veletiam f. Cts in foro politico attendunt, directe cum matrimonij naturâ & contra ejus substantialia non pugnant, ut Adulterium; ideoq; pro veris veri Divortij, post quod novi Conjugij facultas concedatur, causis non sunt habenda.

LXXXV. Quod autem Paulus unica Divortij causa à Christo expressæ aliam addidit, Desertionem videlicet, notandum est quod Christus de Divortio à parte innocentia ex justa causâ faciendo: Paulus autem de Divortio à parte nocente in justè facto loquatur. Ut igitur Christus posse dimitti conjugem propter adulterium dicit, ita Paulus non concedit Christiano homini, ut propter Ethnicam Religionem Conjugem infidelem dimittat, sed exponit, quid sibi in eo videatur casu, quando pars infidelis cohabitare fidi recusat, camq; ita de facto repudiat. Nulla ergo inter Christum & ejus ministrum est Contradictio, cum ille de causâ faciendi Divortij, hic de iam facto Divortio disputet, & casum malitiosæ desertionis proponat, ut ita facilit negotio diversitas questionum, de quibus à Christo & Paulo agitur, intelligi possit.

LXXXVI. Cetera, quæ huc pertinent de Adulterio, quid per illud propriè intelligatur, quæq; exceptiones, quo minus propter illud Divortium fieri possit admittantur: de Desertione, quomodo per Translationem speciei ad Genus seu Hypothesis ad thesin ex collatione 1. Tim. 5,8. & 1 Cor. 7,15. à nostris Theologis & Consistoriis non saltem pro Desertore Infidelis habeatur, sed is etiā, qui animo malitioso nullâ de causâ Conjugem deserit, individuā vita societate abrumpit, & quantum in ipso est, unitatē conjugalē dissolvit: porrò de Dissolutione Cōjugij, quod propter alterutrius ad matrimonij usū inhabilitatē ipecietenus tale

tales fuit; & denique de Legitima causarum Matrimonialium
Dijudicatione, à quâ nec Thologî nec Magistratus excludendi
sunt: Hec inquam omnia aut in ipsum Disputationis actum re-
jicimus, aut ex nobilissimae huius materia nobilissimis Scripto-
ribus volumus repetita.

LXXXVII. Deus trinus Conjugii Autor & Con-
servator ubertim sancto huic statui benedicas, atque ex eo vivâ
Ecclesiae membra ubique edifices: nos quoque omnes Castitatis spi-
ritu gubernet, ut impolluti vivamus, beati moriamur, & tan-
dem ad nuptias agni omnibus rectè credentibus paratas intro-
ducamur, Sponsogue animarum C H R I S T O J E S U, Domino &
Salvatori nostro in eternum conjungamur, cui cum Patre
& S. Spiritu sit laus, honor & gloria
in secula infinita.

Soli Deo Gloria.

Th. ev. polem. 410 ^{III}—

